

БҮРЯАД РЕСПУБЛИКА

Бүгэдэ арадай сонин

1921 оной
декабриин
21-нээ гарана

1998
августын
4

Зунай һуул
шарагшан хонин
харын
11
гарагай 3
ВТОРНИК
№ 140 (19981)
Газетын сон хэлсэлтэ

АШАГТАЙ ТҮХЕЭРЭЛГЭ ТОДХОГДОБО

Хэдэн жэлэй урда Швейцариин правительство Зүүнэй орнуудта туһаламжа хүргэлгын жаса байгуулха шиидхэбэри абаад, энэ хэрэгээ бээлүүлжэ захалхан гэшэ. Буряад Республикын Правительствоын найдүүлга доро энэ жасаһаа

Онсо шэнэ түхэлэй технологическа түхээрэлгын бодомжотойгоор ашагладабал, алишье талада аша туһатай байхандамжаггүй. Эдээ хоолой шухала эдэ зүйлнүүдые худалдаа наймаанда үргэнөөр табиһанай ашаар республикын бюджеттэ жэл бүри 1 миллион 500 мянган түхэриг орохо жэшээтэй.

Далай ХУБИТУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: технологическа линиие ашаглалгын баяр ёһолол; нээлгын ёһололдо

һүүлэй үедэ Улаан-Үдын макаронной фабрикада хэлбэн шэнэлэлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Манай республикын хүн зоной хэрэглэжэ байһан макаронной зүйлнүүдэй аяар 70 гаран процентнь ондоо тээһээ асарагадаг байха юм. Харин нютагтаа үйлдбэрлэгдэнэн эдээ хоолой зүйлнүүдээр хүн зоние гүйсэд хангажа, олзо оршоёо хинаха гэшэ сагай эрилтын ёһо болонхой гэшэ. Ушариимэһээ Улаан-Үдын макаронной фабрикын хүтэлбэрлэгшэд сагай эрилтэдэ таарама, бүтээсэ ехэтэй оньһон түхээрэлгэ тодхохо зорилго урдаа табиһан юм. Республикымнай Правительство энэ ябуулгыень дэмжэжэ, бодото туһаламжа үзүүлһэн байна.

макаронной фабрика туһаламжа абаһан юм. харадаа макаронной 500 тонно зүйлнүүдые бүтээхэ аргатай, сагай эрилтэдэ хүрэмэ швейцариин түхээрэлгэ ашаглалгада тушаалгын баяр ёһолол байгша оной июлиин 30-да Улаан-Үдын макаронной фабрикада олоной хабаадалгатайгаар боложо үнгэрбэ. Жэлэй туршада 6 мянган тонно макаронной 20 зүйл гаргаха оньһон түхээрэлгын ашаглалгада тушаагдахада, фабрикада үшөө 50 хүн ажалтай болобо.

хабаадагшад эдээ хоолой шэнэ зүйлнүүдтэй танилсана.

Аркадий БАТОМУНКУЕВАЙ фото.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ ЛЕОНИД ПОТАПОВ:

Россин Федерациин Правительствонын засэдаида хабаадаба. Эндэ ороной түлишын болон элшэ хүсэний комплексын үбээдэ бэлдэлгэ тухай асуудал харагдаа. Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые Россин Федерациин Правительствонын засэдаида Россин Министрнүүдэй кабинетые толгойлогшо С.Кириенко согсолхоодо, электростанцинуудта түлишын нөөсөнүүдые байгуулха, мүн энэ хэрэг хпнаха хүдэлмэриие шангадхаха хэмжээнүүдые Правительство хараалба гэжэ хэлһэн байна. Үбээдэ бэлдэлгээр Минтоп-энергын комисси энэһинээ хойшо долоон хоногтоо хоёр дахин сугларжа, энэ талаар орон доторой байдал премьертэ дуулгажа байха болоно. Энэһинээ гадуур газ ба элшэ хүсэ хэрэглэһинэй түлөө тарифүүдые доошлуулха тухай, тэршэлэн «ЕЭС Россин» гэхэн Россин акционернэ бүлгэмэй болон «Газпром» нээмэл түхэлэй акционернэ бүлгэмэй федеральна эд хэрэглэгшэдэй үри шэринүүдые саашадан түлэлгын гурим шэнэхдэн хубилаха асуудалнуудаар Россин Президенттын зарлиг дүүргэлгэдэ Правительство анхараала хандуулха юм.

«Буряад Республикадахи ажабайдалай эгээл бага хэмжээн тухай» Буряад Республикын Хуулийн бээлүүлгээр хэмжээ ябуулануудай түсэб баталба. Угаань энэ хуулийн ёһоор туһаламжа үзүүлэгдэхэ янзлануудай бүригээл түсэблэхэ болон республикада ямар янзаар туһаламжа үзүүлэгдэнэб, энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэ зөөри ямараар гаргашалагданаб гэжэ гүрэнэй шалгалта үнгэрэгдэхэ комисси байгуулба.

«Улаан-Үдын авиационно завод» акционернэ бүлгэмэй үри шэриенэ нэхэжэ абаха ипкассова даалгаваринүүдые август-сентябрь һарануудай туршада гаргангүй байхыень Буряад Республикадахи Гүрэнэй налогой инспекцидэ зүбшөөбэ. Мүн тэршэлэн энэ акционернэ бүлгэмэй федерациин бюджеттэ гуримшуулагдадаг налогуудай үри шэриенэ түлэхэ болзор тогтообо. Энэ алхам хадаа Россин Обороннын министрствын гүрэнэй захилай түлөө түлбэриенэ удаарууланһаа боложо финансова хүшэр байдада ороһон Хитадай Арадай Республикада вертолетүүдые бүтээн гаргаха хэлсээнэйнгээ уяга дүүргэхэ тус предпрятида арга олгохо байна.

Россин Федерациин Азиин-Номгон далайн регионной ороноугтай холбоо харилсаанай тогтууртайгаар хүгжэлгын ба угаан болзорто бээлүүлэгдэхэ зорилгонуудай концепциин хэмжээндэ Буряадай болон хүн зоние ажалаар хангалыё һайжаруулха регионууд хоорондын комплексно программые зохёон табилагада Леонид Потанов түрүүтэй хүдэлмэрилгын бүлэг хабаадаха юм.

Энэ хүдэлмэрилгын бүлэгтэ харын болзорто предпритинуудай бизнестүсэбүүдые хабаргалгатайгаар һалбаринуудай хүгжэлгын программануудые Буряадай министрствэнүүд болон албан зургаанууд үгэхэ ёһотой.

Буряад Республикын Президенттын болон Правительствонын мэдээсэлэй албан.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫН БОЛОН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ДОЛООН ХОНОГ

- 1998 оной августын 3 - августын 8. Нийтэ республиканска хэмжээ ябууланууд Августын 4 - Буряад Республикын Правительствонын Президиумэй засэдаи.
- Августын 8 - Физкультурнигай Бүхэроссин үдэр. Буряад Республикын Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ А.В.ПОТАПОВ.
- Августын 3 - Эрхэтэдэй хубин асуудалнуудаар уулзалга.
- Августын 4 - ВЧК-гай засэдаи.
- Августын 4 - Хүдөө ажахыё шэнэхдэн хубилалгын асуудалнуудаар совэдэй засэдаи.
- Холбоолжоной шулуун нүүрһэнэй уурхайн хүдэлмэрин талаар зүблөөн.
- Буряад Республикын Правительствонын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В.К.АГАЛОВ.
- Предпритинуудыё шэнэхдэн хубилалгын талаар албан хоорондын комиссиин засэдаи.
- Үбһэ тэжээл бэлдхэлгын болон таряа хуряалгын 1998 оной хүдэлмэринүүдые үнгэрэгдөөр республиканска оперативна штабай засэдаи.
- ЛПК-е шэнээр эмхидхэн байгуулгын программые мүнгэ зөөрээр тэдхэлгээр зүблөөн.
- Эрхүүгэй областтой баталһан хэлсээнүүдые бээлүүлгээр хэмжээ ябуулануудые дүүргэлгын ябаса тухай зүблөөн.
- Правительствын Түрүүлэгшын орлогшонор: Е.К.ХАНХАЛАЕВ
- Хүүгэдэй зунай амаралтын 2-дохи сезонной дүнгүүдые согсоллол.
- Августын 3 - 9. Футболоор Буряад Республикын чемпионат.
- Августын 3. «Туберкулёз үбшэнһөө һэргылхэ хойшоуулашагүй хэмжээнүүд» тухай зорилготой программые бээлүүлгын ябаса тухай асуудалыё зүбшэлгөөр Загарайн районой захиргаанай коллегиин засэдаиин хүдэлмэридэ хабаадаха.

- А.Ю.НАЛЁТОВ
- Буряад Республикын хамтадахадамал бюджетые элүүржүүлгын программые бээлүүлгээр хэмжээнүүдые абалга.
- Экономико болон мүнгэ зөөрин эрьсыё тогтууритай болгохо Федеральна программые хараада абалгатайгаар Буряад Республикын Правительствонын 1998 ондо бээлүүлхэ хэмжээ ябуулануудай түсэбэй проект бэлдэлгэ.
- Гүрэнэй мүнгэ зөөриё алмаха программые бэлдэлгэ.
- Буряад Республикын Юстициин министрствын бюджетнэ мүнгэ зөөриё тухай зорилгоорнь хэрэглэгыё шалгалга.
- В.В.ПЕРЕЛЯЕВ
- 1999-2005 онуудта бээлүүлэгдэхэ Буряад Республикын болон Эрхүүгэй областиин ажалай хэрэгсэлнүүдые болон хүн зоние ажалаар хангалыё хүгжөөлгөөр регионууд хоорондын комплексно программын концепциин талаар дурадхалнуудые оруулалга.
- Түмэр замыё, агаарай болон уһанай транспортыё хүгжөөлгын концепциё бэлдэлгэ.
- Элшэ хүсэ арьбалалгаар программые зохёон табиха хүдэлмэрилгын бүлэгтэй засэдаи.
- 1998 ондо бээлүүлэгдэхэ геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэринүүдэй Федеральна програмада заһабари оруулалгаар РФ-гэй Байгааилин нөөсөнүүдэй министрствэдэ хүдэлмэрилгэ.
- П.М.БОЛОНЕВ
- «Улан-Удэнская птицефабрика» ОАО-гой холимог тэжээлэй завод» бизнес түсэбэй экономика шалгалта.
- Селекциин болон семеноводствын талаар эрдэмтэй практическа конференцидэ бэлдэлгэ ба тэрэниё үнгэрэгдэ.
- Дэлгүүрнүүдтэ заһанай продукцияё худалдалгын хойноһоо хиналта бээлүүлхэ ветсанэкспертнүүдтэй болон хотын санитарна албанай хүдэлмэрилэгшэдтэй зүблөөн.
- Ой модоной жасаһаа участогуудые арендээр үгэхэ тогтоолой проект бэлдэлгэ.

СЭЛМЭГ ҮДЭРНҮҮДЫЕ ҺАМБААШАЛАН...

Зунай эгэ үгэрнүүдтэ республикимнай бүхы аймагуудай ажахынууд үбһэ хуряалгаяа эхилбэ. Зэдын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагууд энэ шухала хүгдэмрээ хэнһээшье түрүүн эхилһэн байна. Хабарай һүүл, шлангаяа зунай эхин харануудта хура бороо элбэгтэй байжа, нуга сабшалангуудта ногооной гарсада нилээд һайн нүлөө үзүүлһэн гээшэ.

Ушар шимэһээ хүдөө ажахын кооперативууд болон х а м т а р а л н у у д а й хүгдэмрилэгшэд, фермернүүд харууналжа байһан үхэр малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдхэхэ, нөөсэлхэ аргатай. Зүгөөр үбһэ хуряалгада хүдэлгэгдэхэ онһон техникын тоһо түлшын зүйлнүүд гишлэнхи ажахынуудта мүнөөшье болотор дуталдаһаар. Республикын

болон аймагай хүтэлбэрлэгшэд энэ шухала асуудалые дары шийдхэхэ талаар хэмжээ ябуулга эмхидхэхэ болоно бшуу.

Зулгы һайхан энэ хаһын нарата үгэр бүхэниие шадамараар хэрэглэжэ, харуу, һалжа байһан үхэр малдаа үбһэ тэжээл бэлдхэхэ абаагүй гээшэ һаа, ажал хэхэ дурагүй һунгажагүй хүнтэй жэшиэмээр байхал. Энэниие мартажа болохогүйл.

Кабанскын аймагай үйлэбэри - туршалгын Байгалай ажахын тэжээл бэлдхэгшэд наруули сэлмэг эгэ үгэрнүүдые хэрэглэн, һайн шанартай олохон сомоонуудтай болонхой. Энэ ажахын хүгдэмришэд ургаа табиһан зорилгонуудаа сүм бэелүүлхээр бүтээсэ ехтэйгээр ажаллана.

Далай ХУБИТУЕВ.

НАЙМААН НАЙМАН ХҮЛТЭЙ, ГЭБЭШЬЕ...

Байгша оной июль һара соо иалогой инспекцин ажалшад наймаа хэдэг

(И . Ю . И в а ш и н н и к о в а) , «Бурятголдстар», (Ким Санг Ын),

«Бакалея» (Л.Г.Налётова) гһэн бүлгэмүүдтэ чек үгтэнгүй, худалдаа наймаан хэгдэжэ байгаа. Гэхэтэй хамта «Сатурн» 000 (В.Г.Хайдапова), «Богема» ресторан (Б.Л.Шойдоков), «Эльдорадо» бар (А.А.Амасов), «Трюм»

хүнүүдые, юрэнхыдөө «амиды» мүнгэнэй эрьесын газарнуудые бултыень шалгалһан байна. Илэс шалгалтануудай зорилгонь гэхэдэ, тусхай лицензи абангүй, наймаа хэдэг зоние хуулин ёһоор эмхилхэ гһэн байна.

Июлин 4-һөө 27 болотор республика доторнай 2236 хүн, тэдэнэй тоодо 263 хари гүрэнэй эрхэтэд шалгалтада ороһон байна. Тэдээн сооһоонь 459 хүнүүд яла түлэбэ. Яла болон налог түлэһэнэй 187039 түхэриг мүнгэн бюджеттэ оруулагдаа.

Контрольно-кассовая аппарадууд киоск болон бусад наймаанай газарнуудта заал һаа байха ёһотой. Налогой инспекторнүүд 97 үйлэдбэринүүдэй, тэдэнэй тоодо баар, ресторан, кафе, дискотекэ болон казинонуудай контрольно-кассовая аппарадуудые шалгаа. Тиххэдэ «Фортинг» (хүтэлбэрлэгшэнь В.Р.Иванов), «Остин»

гһэн дискотекэ (В.Ч.Пунцуков) худалдаанай эд бараан дээгүүрээ сэнгүүдые бэшээгүй байгаа.

Энэ баримта кадаа, худалдаа наймаа эрхилэгшэд гансашье журам ёһо сахинагүй бэшэ, мүн баар, казино, ресторанаар ябагшадта муугаар хандана гэжэ элирүүлэгдээ. Нэгэ һарын турша соо гүрэн дотор 13 миллиард түхэриг мүнгэн бюджеттэ сугларна. Чек үгтэдэггүй дээрэһээ боложо, 6 миллиард түхэриг мүнгэн бюджетһээ гадуур «урдан» ябашана. Энэмнай кадаа мүнгэ салин болон үхибүүдэй тэдхэмжэ, пенси саг соонь үгтэлгэдэ һаалта болоно. Энэ баримта дээрэ тогтоод, һайнаар бодожо үзээл даа!

Светлана ЖИГЖИТОВА.

Республикын ГАИ-һаа мэдээсэ

ХАРРЫН АЮУЛГҮЙЕ НЭРГҮЛХЭ

А в т о м о б и л ь н а транспортын хүгжэлтэ зондо һайншые, нүгөө талаһаа муушые нүлөө үзүүлдэгшэ эли болонхой юм бээ. Жэлһээ жэлдэ улам олошоржо байһан автомашилануудай газ оршон тойронхи байгааида, хүн зоной элүүр энхэдэ ехэ хохидол үзүүлэ. Энэ үедэ харгын мууһаа, мүн тэрээн дээрэхи тусхай тэмдэгүүдэй, түхээрлэгшүүдэй үгы дээрэһээ гэнэ усалай олошоролго жэлһээ жэлдэ дээшлээр гээд онсолотой. Эгээл энэл ушарһаа хэды олон хүн һаһа бараһаб, гэмэлтэнэб, а в т о т р а н с п о р т ы н хэрэгсэлнүүд хэрэглэмжэһээ гаргагданаб, элдэб түхэлэй зөөритэй ажахынуудай шухала ашаан хосорноб, харгы замууд һандаргаданаб - эдэ бүгэдые зарим тэды тоо баримтануудые хэрэглэн, авто - хүлэгэй жолоо баригшадай, хүтэлбэрлэгшэдэй һонорто хөөржэ үгэмөөр.

Һүүлэй жэл хахадай үе соо Улаан-Үдэдэ гэнэ усал олошорно. Жэшээн, 1997 ондо харгы дээрэ болоһон 519 усалда 53 хүн һаһа бараһан, 558 хүн элдэбээр гэмэлтэһэн байна. Энэ баримтые 1996 онойхитой сасуулхада, 54,9 процентээр дээшлэһэн байна. Харин байгша оной 6 һарын Улаан-Үдэдэхи байдалые эндэ хаража үзэе. Энэ хугасаада ганса Улаан-Үдэдэ үзэгдэһэн гэнэ усалда 21 хүн һаһа бараһан, 264 хүн гэмэлтээ гэхэ гү, али тэрэниие урда жэлэй энэ үеыхитэй сасуулхада, 28,6 процентээр дээшлээ бшуу.

Харгы дээрэхи аюулгүйе нэргүлэгдээ эмхидхэгдэхэ хүдэмэри республика доторнай нилээд ханамжагүйгөөр ябуулгдана.

Энээндэ экономикын орёо байдалшые онсо нүлөө үзүүлжэ юм бээ. Зүгөөр хамаг бэрхэшээлнүүдэ урдаа баряад энэ-тэрэ юумэн дуталдана гээд байхын аргагүй гээд энэ шухала хэрэгые эмхидхэхэ албан зургаануудта үшөө дахин һануулая. Республикын хүдөө тосхонуудта табигдаха ёһотой харгы дээрэхи аюулгүйе нэргүлэлгын 560 тэмдэг үгы байһаар. Республикын харгыннууд дээрэхи 2166 тэмдэг шэнэлэгдэхээр болонхой, 53 светофорой оройдоол 13-ниһы арай шамайхан хүдэлгэгдэнэ.

Республикын харгыннууд дээрэ болоһон гэнэ усалнуудай хахадһаа ехэнь Улаан-Үдэ хотор үзэгдөө, хүниие автомашинаар дайраха ябадал аяар 72,6 процентдэ хүрэнэ гһэн тобшолол хэлтэй юм. Харгы хүндэлэн гараха тэмдэгые алишые талынхидайнь наринаар сахидаггүй, мүн хотын дийлэнхи харгыда хүнэй гараха тэмдэгэй хэгдээгүй ушарһаа иимэ ушар олоор тохёолдоно гээд онсолмоор.

Г ү р э н э й «Бурятгострансигнал» гэмтэ унитарна предприяти мүнөөр дуталдаһан ушарһаа хотын гол харгыннуудтал тусхайтэ тэмдэгүүдые шэнэлэ.

Э к о н о м и ч е с к а хубилалтануудай тон хүшээрөөр үнгэргэгдэжэ байһан энэ үедэ харгы дээрэхи гэнэ усал болгохо хэрэг ябаган хүнүүд нүгөө талаһаа жолоошод бэе бээ хүндэлэн, харгын наринаар сахиглэ гээд урлалжа болонобди. Хүнэй ами һаһан юунтэйшье жэшээшгүй үнэтэй. Энэ һанамжые ходоодоо һанамжа ябаял!

Туяна ДАНДАРОВА милициин ахаалгы лейтенант

«Улаан-Удэ» шэглэ дөөз... жэл шэ... онууда... фирме... хангал... һэн. газар... хүндэ... туһалх...
Эрилтэ... ажал... гээшэм... алауу... поезды... хүтэлбэ... Владим... Фир... прова... алга... ламэ... прова...
болож... дайрал... байгаа... ехшүү... сонхы... болож... [дархат... Эдэнэ...
Аял... гийлш... хүнүү... байда... байна... Самб... мал х...
- М... ажах... боло... мал а... гэлсэ... байна... толгой... хөөр... гээшэ... ехэ ах... Никол...
гарта... гэбэ... Т... үбһэ... Удэ х... нарай... мүнөө... Свет... байна... гээд н...
Түрүү... Цыпи... дүү х... басаг... хама... хэлэ... абаба... саана... тэсэб... урмат... Са... ажал... хөөр... 20-но... Зүгөө... хура... Голо... нилээ... тийгэ... хойш...

«УЛААН-ҮДЭ - ЗИМА» ЗАМДАА ЗОРИХОНЬ

«Улаан-Үдэ - Зима» гэхэн шэглэлэй 25-дахи түргэн поезд бүхэн ябажа эхилээр 15 жэл шахуу болобо гэшэ. 1990 онуудай эхин багаар тус поезд фирменнэ боложо, хүн зониие хангалгань дээдэ шатада хүрөө лэн. Поезд соо сэбэр, газарлагшадын уринаар угтах, хүндэ эд бараатай болболшни туһалха юм.

- Бэрхэ проводник бүхы эрхэтэнүүдтэ харюусамаар ажалаа хэргэтэй. Проводник гэшэмнай гэрэй эзл гэхэдэ адуу болохогүй, - гэжэ тус поездын бригадануудай нэгые хүтэлборидэг начальник Сергей Владимирович Орлов хэлээ лэн. Фирменнэ поездын проводник болохын тула шанга дэглалта дабажа гарадаг. Түлмэрнээ эндэ эгээл бэрхэ проводнигууд хүдэлнэ.

- Мүнгэгүй шалтагаанһаа боложо эдэб бэрхэшээнүүд дайралдааг. Поездыннай ябажа байгаа үедэ үхибүүд, заримдаа ехэшүүлшье шулуугаар шэдэжэ, сонхьемнай тэрэлдэг. Энээнһээ боложо зарим пассажируудай тархатаа ушар дайралдааг. Эдэнэртэ проводнигууднай түргэн туһаламжа хүргэдэг. Вагон бүхэн соо медицинскэ тусхай хэргэсэлнүүд бии, - гэжэ С.В.Орлов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

хайн шанартай юумэн ходоодоо үнгэтэй байдаг бшуу. Бусад поездуудта орходоо биледэйнэ сэн хэдышье үнгэтэй наа, энэ поездоор хэргэтэй газартаа хүрэхэ дуратай зон үсөөн бэшэ. «Зүгөөр заримдаа хүн зоной ябадаггүй халаанууд гэжэ байдаг. Амралтын үедэ «халууншье» хаһа дайралдааг. Иймэ үдэрнүүдтэ поездоор олон зон ябадаг», - гээд С.В.Орлов хөөрөөгөө түгэсэбэ.

Удэр бүри үдэтын 21 час 45 минутада Буряад Республикын гимнын эдэлхэдэ, аяр холын Зима хото хүрэхэ зоридог энэ поездын бригадануудые болон бүхы түмэр замшадые үнгэрһэн мэргэжэлтэ хайцэрөөрөө үшн зүрхэнһөө амаршалаа.

Борис БАЛДАНОВ.

ЭДЕЭ ХООЛ ЮУТЭБ?

Эдээ хоолой гол шухала продуктнуудай рознично сэнгүүдэй дунда зэргын хэмжээн байгша оной июлин 20-ной байдлаар хүршэ түб хотонуудтай сасуулан харахада, Улаан-Үдэ хотодо иимэ байба:

	Улаан-Үдэ	Шэтэ	Эрхүү
1-дэхи категориин үхэрэй мяхан	17,27	15,95	18,97
Тахягай сэбэр мяхан	16,75	18,20	16,96
I сортын шананан колбаса	24,03	28,64	23,33
Дутуу сонгоогдохон колбаса	36,54	38,14	38,52
Хүргэнэн загаһан (деликатеснэ бэшэ)	7,50	7,61	7,87
Тохон	25,76	25,99	26,88
Ургамалай тоһон	11,41	10,01	11,96
Маргарин	12,32	12,74	11,46
Һүн (1 литрын)	2,87	4,36	3,77
Зөөхэй	18,10	16,13	20,47
Эзгэй	15,27	16,35	9,00
Сыр	31,85	36,03	33,14
Үндэгэн (арбаниин)	5,95	5,85	5,01
Сахар	4,60	4,76	5,08
Шэниисын талхан	3,20	3,14	3,06
Хара хилээмэн	3,34	4,43	3,94
I ба II сортын шэниисын талханай хилээмэн	4,18	4,37	4,38
Рис	4,45	5,05	5,36
Шара будаа	4,50	3,99	4,02
Вермишель	7,40	7,48	7,23
Хартаабха	1,62	1,83	1,77
Капуста	6,88	5,50	6,58
Һонгино	4,80	4,18	6,00
Морхооб	6,67	6,30	6,93
Яблока	10,33	9,69	10,80

Бүридхэдэ абтаһан эдээ хоолой гол шухала продуктнуудай ехэнхи хубийн сэнгүүд Шэтэ болон Эрхүү хотонуудта орходоо Улаан-Үдэ хотодо хямда байна.

Буряад Республикын гүрэнэй статистикын комитет.

ХОЛЫН МАЛШАНТАЙ УУЛЗАЛГА

Аяр холын Ахын аймагһаа ерһэн айлшантай хаяхан уулзажа, тэндэхи хүнүүдэй ажал хэрэгүүдээр, байра байдлаарнь хонирхожо хөөрэлдһэн байнаб. Тэрэ хүмни Жамбал Кимович Самбялов гэжэнэрэтэй, Бүрэн-Голдо мал харууһалдаг.

- Манай таряашадай «Нэгэдэл» ажахы гурбан жэлэй саана бии болоһон юм. Бидэ табан аха дүүнэр мал адууһаа хамтаруулжа нэгэдэе гэлсэд, иимэ мал ажалтай болоод байнабди даа. Еши ахамни толгойлогшомнай юм, - гэжэ Жамбал хөөрэнэ. - Бинь гэр соогоо одхонийн гэшэб. Намһаа дээшэ Содном (эгээ ехэ ахамнай), тэрэнэй нүүлээр Еши, Николай, Цыретор.

- Тиихэлээрээ шанга хүбүүдэй гарта байһан бата ажахы ха юм, - гэбэб.

- Тиймэл юм аабза. Бинь мүнөө үһнэ бэлэдхэлгын үедэ эндэ Улаан-Үдэ хүрэхэ ерээд байнаб. Нүхэрни нарайлалгын гэртэ оронхой, үглөө - мүнөө хүнгэрхээ байна. Юрэдөө, Светланадаа ханаагаа зобоод байнаб, энэ тэрэгүй хүнгэрһэй даа, - гээд ханаа алдаба.

- Бурхан хараха бээ. Түрүүлшнхиейгү?

- Угы... Гэртээ үшөө хоёртойхон Цыпилматайбди. Тэрээхэн үхимнай дүү хүбүүнтэй болохоб гэдэг. Теэд басангышье гараг, юрэдөө, намда хамаагүй даа, - гэжэ Жамбалай хэлэхэдэ, энээдэхэмни хүрөөд абаба. Иигэжэ хоёрдохы үхибүүгээ саанаһаа, эсэгын сэдхэлээр баясан тэсэбэритэй хүлээжэ байхадань, урматай гэшэнь.

Саашань Ж.Самбяловтай мал ажал, үһнэ хуряалган тухай хөөрэлдэхэдэмни, ахынхид июлин 20-ноо сабшаландаа ороһон байбад. Зүгөөр нүүлэй үдэрнүүдтэ Ахада хура бороон ехээр адхарһан, Бүрэн-Голойн уһан эрьһээ халижа, нилээд ехэ сабшалан уһанда абтаа, тийгэжэ үһнэшэдэй ажал бага зэргэ хойшолуулагдаба гэшэ.

- Энэ жэлдэ нютагтатнай хэрногоон ургааб?

- Яһала хайн. Малдамнай хүрэхэ үбһэн абтахал байха.

- Гар хажуураар сабшадаг гүт? Али бүхыдөө косилкаар ногоогоо унагаана гүт?

- Ехэнхи газараа тракторай хоёр косилкаар сабшажа абагшабди, хажуугаарнь баһал хажуураа хэрэглэнэбди. Хадауулатагаар хадаа тэндэмнай шулуутай ха юм юм. Тиихэдэ наашаа, Алаг-Шулуунда өөһэдын сабшалантайбди, - гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Самбяловтанай бүлэнүүдэй хүдэр шамбай эршүүлэй «Нэгэдэл» ажахыда түмэр агта хүлэгүүд дууһан бии. Адуу малаар баян ажахые толгойлогшо Еши Кимовичмяха, тоһоёо Эрхүү хото абаашажа наймаалдаг юм байна. Дүүхүбүүн Жамбалай хэлэхээр, Самбяловтан город ерэхэ, нэгэ мүнэн жэл хүрэхэ эдээ хоолоо худалдажа абаад ошодог гуримтай. Тийгээшье гүйдэнэ аргагүйл, үлүү тоһо түлишэ мүнөө хэндэ байхаб.

- Нээрээшье, мүнөө үеымнай сар хатуушаг болонхой, эндэ тэндэ зоной байдал муу гэлсэгшэ, харин манай Ахада зон бараг, хайн нуугша гэжэ ханагшаб, - гэжэ хөөрэхэ зуураа, Жамбал зугаагаа нэлгэжэ, - Бидэ зундаа июнь харада харьдаг тээшэ Адрай-Хайт гэжэ газарта малайнгаа тэнхээ тамираа абахыень тийшэ туужа абаашагшабди, одоошье хайхан, гоё зуһалан. Тэндэ нэрюухэн, дуулим гэшэнь, боргооһо батаганаан гэжэ үгы.

- Нарлаг үнээдтэй гүт?

- Монгол үүлтэрэй, харлагуудтал адли шэрхи, хүйтэ халуунда яхашьегүй мал.

- Гахай, хонидые баригша гүт?

- Манайхин хонин үсөөнтэйбди, харин гахай баригшагүйбди, - гэбэ.

«Нэгэдэл» ажахыһаа холо бэшэхэнэ Бүрэн-Голдо Жамбал Дамбаевич Самбяловай «Улява» гэхэн ажахы байрладаг. Тэрэ 2 хүршэнэр хоорондоо түрэлэй хүнүүд болоно. Жамбал

Дамбаевичөөрөөгөө хүбүүн Баярайгэр бүлэтэй болон дүүгэйнгээ үхибүүдтэй суг хамта олон мал харана.

- Нэгэ түрэлэйхид хадаа хоорондоо эбтэй эетэй ажаһуугшабди. Тэндэмнай баһал үбһэ хулһандаа гаранхай, малайнгаа хоол бэлдэжэ байна ёһотой, - гэжэ Жамбал хүршэнэрөө ханаадхиха юм.

- Тийшэтнай алим жэмэс хэр гарахаар байнаб? - гэжэ асуубаб.

- Урда жэлнүүдтэ элбэг байгаа. Харин мүнөө мэдэхын аргагүй. Сэхыень хэлэхэдэ, би балай хонирхоогүйб. Ошоод дуулгуужаб.

Түгэхэдөө энэ айлшанайманай мал ажал улам саашаа хүгжэжэ, гэр бүлэдэнэ үшөөл олон үхибүүд нэмэжэ, Аха нютагтаа жаргалтай, баян дэлгэр ажаһуужа байг гээд энээхэн хөөрэлдөөгөө дүүргэһүү.

Галина ЗАНДЕВА.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ж.К.Самбялов.
А.БАТОМУНКУЕВАЙ фото.

ХЭЛСЭЭНЭЙНЬ ҮРЭ БҮТЭСЭТЭЙ БАЙГ

Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын академиин ба Шэтын облиастин захиргаанай хоорондо тусхай хэлсээн батаалагдаба. Тус хэлсээнэй ёһоор манай академич хүршэ облиастин хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлдэхэ юм. Байгша ондо хургуулияа эрхимээр дүүргэнэ 60 хүбүүд, басагад хүдөө ажахын академиэд эдэб мэргэжэлээр хуралсалаа үргэлжэлүүлхэ аргатай болобо гэшэ. Тэдэнэй 40-нийн облиастин бюджетээр хураха болонхой. Залуу мэргэжэлтэдые бэлдэхэ асуудалаар Шэтын облиастин захиргаан тусхай тогтоол баталан абаба. Хүдөө ажахыда эрдэм-шэнжэлэгын хүдэмэриинүүдые аша үрэтэйгөөр ябуулахын тула 208 мянган түхэрэг үгтэхэ болонхой.

Далай ХУБИТУЕВ.

ЭКОЛОГИЧЕСКА ЗҮРГЭНҮҮД СЭБЭРЛЭГДЭНЭ

Хурамхаанай аймагта «Юкт» гэхэн лагерь хүдэмэриет түгэсэбэ. Улаан-Үдэ хотын, Хурамхаанай, Баргажанай, Баунтын аймагуудай 60 гаран үхибүүд экологическа зүргэнүүдые бэлдэхэл хэжэ, түүхын-этнографическа материалнуудые суглуулан байна.

Харин июлин 29-дэ эдиршүүлэй аяншалгын түбэй кружогуудта ябадаг 40 хурагшад экологическа аяншалгада гараба. Эдэнэр арбан үдэрэй туршада Байгал шадархи үндэһэн паргада «Сэбэр Байгалда - сэбэр харгы» гэхэн тусхай программа бэсүүлжэ, зүргэ болон бусад газарнуудые сэбэрлэхэ түсэбтэй.

Б. БАЛДАНОВ.

